

ropanje nadaljevalo v drugih družinah. Nekateri čebelarji pri ustavitvi ropa uporabljajo tudi kis, s katerim operejo žrela panjev.

Kakšne so lahko posledice čebeljega ropa?

Čebelji rop ima lahko za čebelje družine tudi usodne posledice. Ropana čebelja družina običajno zaradi izgube

čebel in pomanjkanja hrane že v kratkem času propade. Pri družini, ki je ropala, pa posledice niso takoj vidne. Ropane družine so lahko šibke in oslabiljene tudi zaradi prisotnosti bolezni ali velikega števila varoj, posledično pa bodo roparice poleg hrane v svoj panj prinesle tudi povzročitelje bolezni in veliko število varoj, kar lahko usodno vpliva na njihovo preživetje v jesenskem in zimskem času.

Priporočene cene medu in stroški čebelarjenja

Simon Golob¹ in Blaž Sobočan ter Jure Andrejka, Vid Glinšak, Stanislav Kitak in Patricija Ratej²

¹ Svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja in ² Komisija UO ČZS za podmladek ČZS
simon.golob@czs.si

Člani podmladka ČZS smo si na prvi seji zadali nekatere izzive, ki jih bomo poskušali reševati v tem mandatu. Kar nekaj časa smo se zadržali pri točki o cenah medu in stroških, ki so s čebelarjenjem povezani. Odločili smo se, da predstavimo, kako pomembna sta ekonomika v čebelarstvu in to, da se vsi držimo priporočenih cen medu. V nadaljevanju vam bomo predstavili finančno plat čebelarstva skozi oči mladih čebelarjev.

V namišljenem primeru, ki ga bomo predstavili, smo pripravili hipotetičen izračun, ki temelji na predpostavki 30 gospodarskih družin (GD) čebelarstva v Prekmurju, osredotočenega na pridelavo medu, količina pridelanega medu pa je povprečje srednje letine 30 GD, kot smo jih navajeni v zadnjih letih. Glede opreme za čebelarjenje smo si zadali tudi cilj, da se nam mora vložek vanjo amortizirati v petih letih, tako da vse stroške začetne investicije razdelimo na pet let. Izračun smo pripravili v dveh delih, v prvem delu smo izračun delali za nam bolj vsečno prevozno čebelarjenje, v drugem delu pa za Slovenijo bolj značilno stacionarno čebelarjenje.

Predvideni stroški naložbe v čebelarstvo

Če smo se odločili, da bomo čebele prevažali, se lahko odločimo bodisi za prevažanje malih kontejnerskih enot z avtomobilsko prikolico bodisi za star tovornjak. V našem primeru smo se odločili za sistem malih zabojnikov. Njihov strošek je okrog 800 € po zabojniku, kar za 30 družin znes 2400 €. Če bi se odločili za stacionarno čebelar-

jenje, bi zgradili čebelnjak, za katerega bi odšteli nekoliko več, med 3000 in 4000 €, vendar smo pri tem omejeni na lokacijo. Če na njej ni dobrih paš, je taka naložba nesmiselna, saj je pridelek manjši. Za čebelarjenje je potrebne še ogromno druge opreme. Da ne naštevamo vsega, bomo pod strošek investicije vzeli vse, kar je potrebno za čebelarstvo, kar znaša okrog 10.000 € skupaj z zabojniki in okrog 11.000 € skupaj s stacionarnim čebelnjakom.

Pri nakupu opreme lahko seveda računamo tudi na pomoč, saj lahko trenutno v okviru tehnične pomoči na podlagi 30 čebeljih družin, ki jih imamo, pridobimo do 2000 €. To seveda lahko zmanjša stroške začetne naložbe, kar nekoliko vpliva tudi na manjšo letno amortizacijo opreme.

Ocena količine pridelanega medu

Mladi čebelarji imamo običajno velike želje, kako v čim krajšem času pridobiti vložen denar, zato si nekateri omislijo poleg prodaje primarnih čebeljih pridelkov še prodajo medenih likerjev itd. Vendar pa to pomeni še veliko dodatne birokracije in stroškov. Zato smo v našem primeru za izračun za čebelarstvo bilanco vzeli prodajo primarnih čebelarskih pridelkov, v največji meri prodajo medu, saj mislimo, da so tu cene najbolj v nasprotju s priporočenimi.

Kot rečeno v uvodu želimo izhajati iz realnih predpostavk o količini pridelanega medu na letni ravni. Vedoč, da so zadnje letine slabše kot tiste izpred desetih let, smo odmislili možnost, da bi točili štirikrat na leto in ob vsakem točenju imeli polne panje. Če vzamemo primer paše v Prekmurju, lahko predpostavimo, da smo ob močnih čebeljih družinah imeli povprečno točenje cvetličnega medu, ki je znašalo od 8 do 10 kg na panj, nato je sledila pozeba, zato smo na akaciji lahko računali na največ 5 kg na panj. Čebelje družine smo nato lahko v primeru prevoznega čebelarjenja prepeljali na pašo kostanja, kjer smo točili tudi okrog 8 kg na panj. V jesenskem času je sledilo še točenje ajde, za katero morajo biti izpolnjeni vsi pogoji, da dobro medu. Ker ajda in kostanj povsod nista prisotna,

smo v našem primeru predpostavili, da je bilo izkoriščanje teh paš možno le s prevoznimi enotami.

Preglednica 1: Hipotetičen prikaz pridelane količine medu v letu 2019.

Vrsta medu	Št. GD	Količina pridelanega medu
Cvetlični	30	240 kg
Akacija	30	150 kg
Kostanj	30	240 kg
Ajda	30	180 kg
Skupaj pridelanega medu pri prevoznem čebelarjenju		810 kg
Skupaj pridelanega medu pri stacionarnem čebelarjenju		390 kg

Predvideni letni stroški čebelarjenja

Vsako leto se pojavijo tudi letni stroški v čebelarstvu, zato smo za lažji izračun letne bilance v čebelarstvu dodali še letne tekoče stroške. Stroškov goriva pri stacionarnem čebelarjenju nismo upoštevali, saj smo predvidevali, da je čebelnjak postavljen poleg hiše.

Preglednica 2: Predvideni letni tekoči stroški čebelarjenja

Vrsta stroška	Vrednost
Stroški goriva za prevoze čebel in tedenske ogleda	500 EUR
Stroški satnic (30 GD × 5 satnic = 120 satnic), nekaj jih pridobimo iz lastnega voska, nekaj pa jih kupimo. Računamo še satnice za rezervne družine.	150 EUR
Sladkor	250 EUR
Zdravila	100 EUR
Kozarci, pokrovi in nalepke	350 EUR
Satniki	100 EUR
Tekoči stroški	400 EUR
Skupaj letni tekoči stroški pri prevoznem čebelarjenju	1850 EUR
Skupaj letni tekoči stroški pri stacionarnem čebelarjenju	1350 EUR

Ko seštejemo letne tekoče stroške in letno amortizacijo opreme, dobimo skupni letni strošek, ki ga moramo pokriti in znaša v prvem primeru 3850 €, v drugem primeru pa zaradi manjšega stroška goriva 3600 €.

Preglednica 3: Skupni letni strošek čebelarjenja

	Prevozno čebelarjenje	Stacionarno čebelarjenje
Amortizacija opreme	2000 EUR	2250 EUR
Letni stroški	1850 EUR	1350 EUR
Skupaj stroški	3850 EUR	3600 EUR

Priporočene cene medu in realnost prodaje v Sloveniji

Na žalost se v Sloveniji spoprijemamo z lepo povedano sladkim problemom. Medu pridelamo manj, kot ga porabimo. In vendar so cene pri čebelarjih precej nižje kot cene medu v trgovini. **Ta cenovna anomalija ne obstaja v nobeni kmetijski prodajni politiki razen pri prodaji medu.** Za primerjavo smo izračunali letno bilanco, če prodajamo med po priporočenih cenah in če ga prodajamo po cenah, ki so dejansko pogoste pri čebelarjih na domu. Pri vsaki vrsti medu smo od zgornje ocene letne pridelave odvzeli 20 kg, saj smo upoštevali lastno porabo, promocijo ...

Preglednica 4: Prihodek od prodaje 900g medu, če se ta NE prodaja po priporočenih cenah

Vrsta medu	Cena pri čebelarju	Prihodek
Cvetlični	8 EUR	1760 EUR
Akacijev	8 EUR	1040 EUR
Kostanjev	10 EUR	2200 EUR
Ajdov	10 EUR	1600 EUR
Skupaj prihodek pri prevoznem čebelarjenju		6600 EUR
Skupaj prihodek pri stacionarnem čebelarjenju		2800 EUR*

* V našem primeru je pridelek na kostanju in ajdi všteti le v primeru prevoza na pašo.

Preglednica 5: Prihodek od prodaje 900 g medu, če se ta prodaja po priporočenih cenah

Vrsta medu	Cena pri čebelarju	Prihodek
Cvetlični	11 EUR	2420 EUR
Akacijev	12 EUR	1560 EUR
Kostanjev	12,5 EUR	2750 EUR
Ajdov	13 EUR	1950 EUR
Skupaj prihodek pri prevoznem čebelarjenju		8680 EUR
Skupaj prihodek pri stacionarnem čebelarjenju		3980 EUR*

* V našem primeru je pridelek na kostanju in ajdi všteti le v primeru prevoza na pašo.

Vidimo, da je razlika v prihodku velika, če prodajamo med po priporočenih cenah ali ga prodajamo po nižjih,

neprimernih cenah. Še večja razlika se pokaže, ko od prihodkov odštejemo skupne letne stroške. Tedaj vidimo, koliko zaslužka dejansko ustvarimo s čebelami.

Bilanca prevoznega čebelarstva

Razlika v zaslužku (lahko bi rekli tudi v plačilu za naše opravljeno delo) je v tem primeru: $4830 \text{ €} - 2750 \text{ €} = 2080 \text{ €}$. To pa je na letni ravni že kar lep dodatek k našim drugim prihodkom (plača, pokojnina ...), in če upoštevamo, da vsako leto toliko denarja ne zaslužimo, ker smo postavili prenizko ceno medu, ugotovimo, da nam v nekaj letih skozi prste spolzi znesek, ki bi zadoščal za nakup novega avtomobila ali konkretne posodobitve čebelarstva.

Preglednica 6: Razlika v zaslužku v prevoznem čebelarstvu

	Priporočene cene	Nižje, neprimerne cene
Letni stroški	3850 EUR	3850 EUR
Letni promet	8680 EUR	6600 EUR
ZASLUŽEK	4830 EUR	2750 EUR

Bilanca stacionarnega čebelarstva

Skupni stroški pri stacionarnem čebelarjenju so kljub večji amortizaciji nekoliko manjši zaradi manjših stroškov za gorivo za prevoz čebeljih družin in njihovo oskrbo. So pa v tem primeru manjši tudi prihodki, saj ni možno izkoristiti vseh paš, ki jih v primeru prevozov lahko. Iz izračuna je jasno razvidno, da je pri čebelarjenju na stalni lokaciji, ko smo odvisni od vremenskih pogojev in čebel ne moremo premakniti na pašo, v letih, kot je bilo lansko, razlika očitna.

Preglednica 7: Razlika v zaslužku v stacionarnem čebelarstvu

	Priporočene cene	Nižje, neprimerne cene
Letni stroški	3600 EUR	3600 EUR
Letni promet	3980 EUR	2800 EUR
ZASLUŽEK	390 EUR	-800 EUR

Foto: Goran Jurjevič

Sporočilo hipotetičnega primera

Višja cena za kozarec medu lahko predstavlja tudi razliko med izgubo, ali vsaj manjšim zaslužkom. **Zavedati se moramo, da izgubo, ki nastane kot posledica prenizke cene, pokrijemo iz lastnega žepa.** Tako nam čebelarstvo namesto dodatnega vira zaslužka postane dejavnost, kjer denar in čas porabljamo. Tudi to je jasen znak, da je višja cena medu nujna, saj le tako lahko tudi v letih, ko so sezone slabe, čebelarstvo vseeno deluje vsaj za silo rentabilno. Dejstvo, ki govori v prid višji ceni medu, pa je tudi, da razlika med čebelarjem, ki med prodaja po nižji ceni, in čebelarjem, ki ga prodaja po priporočeni ceni, znaša 1190 €, kar je veliko več, kot pa znaša vsakršna pomoč države za 30 čebeljih družin ob slabih letinah. Iz izračuna našega primera je jasno razvidno, zakaj bi se morali vsi čebelarji držati priporočenih cen. Tudi čebelarji, ki se ukvarjajo s čebelarstvom kot hobijem, so srečni, če jim na koncu sezone nekaj ostane. Strah pred tem, da medu ne bi prodali po priporočenih cenah, je odveč, saj je povpraševanja po medu veliko. Bistvo je, da začne vsak čebelar res ceniti delo sebe in čebel ter to tudi pokaže kupcem. Čebelarji se moramo zavedati, da so pri vseh kmetijskih proizvodih ti pri kmetu na domu dražji kot na polici v trgovini. Višjo ceno potrošniki povezujejo z bolj kakovostnim, boljšim proizvodom. To je logično, saj kupec pri kmetu dobi vpogled v proces pridelave in se o kakovosti lahko prepriča, zaradi česar bolj zaupa v pridelovalca. Kaj torej čebelarji, ki med prodajajo prepoceni, sporočajo takšnim potrošnikom?

Povprečna maloprodajna cena medu slovenskega porekla na trgovskih policah v avgustu več kot 14 evrov!

Za primerjavo smo preverili cene medu slovenskega porekla na naših trgovskih policah. **Povprečna cena medu slovenskega porekla pri trgovcih znaša 15,67 EUR/1000 g oz. 14,10 EUR/900 g. Povprečne cene so izračunane po metodologiji povprečja na vzorcu ponudbe 48 različnih medov in preračunane na 1000 g in 900 g.** Upoštevan je samo med slovenskega porekla. Čebelarjem priporočamo, da svojega medu ne prodajajo pod ceno medu na trgovskih policah slovenskih trgovcev in s tem poskrbijo za ekonomičnost svojega čebelarstva.

ČZS